

Selmezbányai Híradó.

SELMECZ- ÉS BÉLABÁNYA SZAB. KIR. VÁROS HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán.

Előfizetési árak:

Égész évre	4 frt.
Fél évre	2 „
Negyed évre	1 „
Egyes szám ára 10 krajczár.	

Kiadók:

Főszerkesztő: VÖRÖS FERENCZ
 Felelős szerkesztő: SZTANCSAY MIKLOS.
 A lapot illető szellemi közlemény, valamint az anyagi rész is a kiadóhivatalra ezimendő.

Hivatalos hirdetések díja:

100 szög 2 frt. ezimtel minden megkezdett 100 szónál 50 krajczár többlet.

Magánhirdetések hirdetési díja:

Egy 3-szor hasábozott garmonsor vagy ennek térmentékeért 5 kr.; másodszori hirdetésnél 10%, harmadszori hirdetésnél 20%, többszöri hirdetésnél 30% arkedvezmény.

Nyilttér soronként 15 kr. — Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Hirdetések a kiadóhivatalhoz ezimendők. Hirdetés és nyilttér díjak előre fizetendők. — Kéziratok nem adatkak vissza.

Égészségügyünkről.

I.

Minden város jólétének és fejlődésének alapja az égészségügy; városok lakosságának szaporodása vagy fogyása nagyrésztben a közegészségi viszonyoktól és kis részben a társadalmi élettől függ. Az égészségügyi kimutatások arra valók, hogy tanulmányozzuk ama jelenségeket, melyek a közegészségre károsan vagy előnyösen hatnak, és hogy ennek alapján utmutatóknak legyen arra, hol javítsunk, mily uton és módon emeljük a város jólétét és fejlődését.

Selmecz-Bélabánya városok fejlődéséről csak akkor lehet fogalmunk, ha a népmozgalmi és betegedési kimutatásokat figyelemmel kísérjük. A mult félév égészségügyére visszapiantást vetve, a születések száma városunkban elég magas; Selmecz-Bélabánya ezen tekintetben felülmúlta a statisztikai havi közlemények szerint Pozsony, Székesfehérvár, Győr, Temesvár, stb. városokat; de mögötté áll Budapest, Szabadka, Kassa, Nagyvárád, Kolozsvár stb. városoknak. Megjegyzendő, hogy a magyar városok születési számát csak az angol és szács városok haladják felül.

Selmecz-Bélabányán mult félévben összesen 327 gyermek született, ugy, hogy ezer lélekre 21-4 születés esett; de a népesség fejlődésében a születésekkel szemben a halálozást is tekintetbe kell vennünk. Városunkban a mult félévben 265 ember haltel, ugy hogy ezer lélekre esik 17.6 halálozás; hazánkban ennél nagyobb halálozási számot csak két törvényhatósági városban talál-

latni: Pozsony és Pécs városokban (legkisebb halálozás van Baja városban).

Igy egybevetve nálunk a halálozást és születést, bizony kevés a népszaporodás, melynél csak Pécs és Temesvár népszaporodása kisebb. Hogy városunkban a halálozás nagyobb, mint más városokban, talán első sorban a nép által folytatott ipariak kell tulajdonítani, mely már természeténél fogva sem kiméli a munkás égészségét. Nagyon feltűnő a mult félév népmozgalmi kimutatásában, hogy a belváros, Banka és Rovna születési csak kettővel mulják felül a halálozásokat, míg Bélabányán 21-el, Hodrúsbányán 17-tel és Steffultón 10-zel. Ezen, a belvárosra kedvezőtlen arány okát abban kell keresnünk, hogy a belvárosban lakó munkásnép lakás- és életviszonyai kevésbé felelnek meg az égészségi kívánalmaknak, mint a külutczákban.

A munkás a belvárosban levő drágaság miatt a legszűkebb szobába szorul családjával és ezen lakásokban többnyire nedvesek, dohosak, szennyezett levegőt tartalmaznak; a lakás körül az állati és növényi hulladékok szennyezik a levegőt és ez mind azért történik, mert a munkásnép egy része nem bír még kellő érzékkel a tisztaság iránt, jóllehet, az égészségügyi hatóság azt fokozatosan fejleszteni iparkodik.

Ily tisztátlan lakások, tisztátlan házkörnyék csak tisztátlan levegőt nyujthatnak az emberi szervezetenek, mely ennél fogva nem edződik, nem állhat ellent a kórosírának, melyeknek kifejlődését elősegíti még a drágaság miatt a rossz élemezés is. Vannak ugyan a külutczákban is

rothadó hulladékok és — ha ugyan kisebb számban is — nedves lakások, de a külutczákban ily helyek távolabb vannak a lakószobáktól, az egyes házak távolabb fekszenek egymástól, ugy hogy a folytonosan áramló levegő a szennyezett levegőt nagyon hígítja; azonkívül a nép a hulladékok eltávolításáról könnyebben és olesőbban gondoskodhatik valamint a maga élemezéséről olesőbban tudván beszerezni élelmi czikkjeit — inkább gondoskodik.

Városunk magas halálozási számát fertőző betegségek alig okozták; alig van nagyobb város, melyben a fertőző betegségek oly csekély számban fordulnak elő, mint nálunk. Mult félévben csak egyes esetekben fordultak elő himlő, ronesoló toroklob, torokgyík, vörheny; csekély számu volt a tifusz-eset; nagyon elterjedt ugyan a kanyaró, de ez — enyhe fertőző betegség lévén — alig emelte a halálozási számot.

Ha a kimutatott halálokokat tekintjük, leggyakoribb halál-ok volt a tüdőbaj, körülbelül 76 esetben, ugy, hogy majdnem minden negyedik ember tüdőbajban halt el; ezután következik a szívbaj és vérelgyengülés. A nagyszámu tüdőbajt népnék satiyaságának és kedvezőtlen talajviszonyainak tulajdonítandó, mely utóbbi a vérkeringési szerveket is rontja.

Legfeltűnőbb a népmozgalmi kimutatásban a nagy gyermekhalálozás. Mult félévben Selmecz-Bélabánya városok területén 136 gyermek halt el, tehát az összes halálozásnak több mint a fele. Ebben a tekintetben városunk — sajnos — az egész országban páratlanul áll. A gyermekek-nél a kimutatás szerint leggyakoribb halálokok

TÁRCSA.

A jövő háború.

Elmult az idő, a mikor a katonaságra úgy néztek az emberek, mint egy kitartott fegyverre erőre, a mely ránehzedett az emberi szabadságra s a mely nem ritka esetben országfutó kalandorok lársága volt és zsoldját abban kapta meg, hogy szabad volt fosztogatnia.

Ma a békés munkálkodásnak és a honpolgári nyugalomnak lehetőségét s a királyi és nemzeti megosztól jogoknak kölcsönös tiszteletét ugy biztosítják, hogy valójában minden égészség ember az ország katonája nyegenként éves koráig.

Ezt nevezik általános katonakötelezettségnek. Mit jelent ez a két szó: általános katonakötelezettség? Jelenti azt, hogy alig van köztűnk valaki, a ki szívének szerető figyelmével ne kísérmé egy-egy katonának az élelorsját. Azt jelenti, hogy nincs egyetlen tagja a hadseregnek, a kit a polgári társasághoz hozzá ne kötne a vérség legtermészetesebb kapcsa. És azt jelenti — s ez a legfőbb —, hogy manapság a katonaság az a nemzetek virágját foglalja magában. Gyermekeink, testvéreink, rokonaink, mindnyájunk vérei s országunk jóvendőjének biztosítói azok, a kik a csaták halálos mezéjére készülnek.

Minden katona, a ki nehéz fegyverzetében a harcztérre lép, a süvítő golyók és a szuronyok él, kedves és drága nekünk. Minden élel, a mely ott, a háborúk borzalmai közt elpusztul, a nemzet vesztesége, Gyöngül vele a béke biztossága s a polgári munkásság ereje;

megsebződik pusztulások által az anya, a testvér, a rokon szíve; szaporodnak a bének, nyomorultak és árvák.

És minő megdöbbenő látványt ígérnek a legujabb kor készülő háborúi! A mértőldekre hordó ágyúk, a melyek golyói gyujfogatnak, égetnek, szétpatnannak s egyszerre egész csapat ember előtt tárják föl a halál kapuját. A puskák, a melyek gyors ropogásának útját palakokban omló embervér jelöli. A begyakorolt hadseregek, a melyeknek minden lépése, minden mozdulata és minden fordulata úgy van kiszámítva, hogy a halál hordja magával. Azután a vasutak, a hajók, a melyek gyorsan ropítik a harczosokat s a térképek, a melyek immár ismertté tették minden talpalatnyi bíróhelyet! Mindezek meggyőzhetnek bennünket abban, hogy a legujabb kor készülő háborúi borzalmasságban, az életpusztulások és a sebesülések nagy számában magasan fölülmulják a világtörténelem eddigi összes nagy háborúit. Soha akkora nagy seregek nem ütköztek még össze, mint a mekkorák szembeállhatnak egymással ma egy villamos gomboska könnyed megnyomására; és soha fegyverek oly gyegyetlenül alkalmasak nem voltak a tömeges emberirtásra, mint a minő fegyvereket mostanában visznek a harcba a katonák.

Kinek a szíve ne érezze fájdalmas megindulást arra a gondolatra, hogy a kit súlyos sebe jómagával tehetetlenül tesz, ott a csatamezőn vergődjék, kinjai közepette, segedelem nélkül, befogva vérző sebé, homályosul tekintettel nézve összeronesott testét, a mikor, ha a könyörölet segítő szelleme megjelennék fölötte, még megmenthető volna az élete?

Bizonyos, hogy a jövő háborúban, rövid idő alatt, a keresztülölt, átszűrt, holra fáradt, éhség és kínok

közt összereszkadt katonák száma reugetegni lesz. Haldokló hürgése és sebesültek jalkiáltásai fognak kizűgüi a puskaaporos levegőből. A segítség nyujtoknak egész tábora sem lesz képes minden jalkiáltást meghallani. Apák és anyák, testvérek és hitvesek a messze távolból, mikép siessenek segítségükre? Ki kellene mosni egy ellőt kar sebé; a másíknak a homlokán tángong egy mély vágás; a harmadikon száguldó paripa gázolt át; amott egész csapat felreng összetörtén, rohanó tüzerűtegek lefőtötték egy sziklameredékségről. Ha fölcsendök őket, ha kimosnók, megtisztítanók seibeiket, ha gyógyítanók; কিց emberek válnának belőlük, özvegy anyjuknak, kicsi gyermekeiknek gondozói; de így vérben és piszokban, gyötelmek közt és segítség nélkül el fognak pusztulni.

A hazáért meghalni dicsőség, de sebesülteket ott hagyni a halál torkában, ez nemzeti szegen volna.

Gondoskodni kell tehát a háborúk borzalmainak enyhítéséről. Sebőkölkek, orvosokkal, ápolókkal, szállító eszközökkel a csaták nyomában hordozható körházakkal jó előre el kell látnunk magunkat. És gondoskodnunk kell, hogy a gyógyító szereket, ápolókat, orvosokat, betegeket senki se bantassa, sőt inkább mindenki védje. Erre készűlnünk kell! Ezt hamarosan összeszűdni nem lehet! Pedig semmi nem fokozhatja annyira a katonák bátorságát és semmi nem nyugtathatja meg annyira az otthonmaradókat, mint ha tudják, hogy a harcok zászlója nyomában ott fog lobogni a vörös-keresztes fehér zászló, a mely által gyógyítás, pihenés, szerető és szakértő gondoskodás vár rájuk.

Ezt a czell: a könyörölet és az ápolás czelljét szolgálja a háborúban a vörös-kereszt nevezet alatt ismeretessé vált egyesület.

meg — s ezek között csak egy trachoma gyanus találatot, kit a v. kórháza utasított.

— Főlévészet. E hó 8-án és 9-én vasárnap és hétfőn tartja meg a polgári lövészet-egylet főlévészetét, mely egyike szokott lenni a legkedvesebb ünnepélyeknek. E főlévészen Horváth Béla szerelvt fős-pánknak is részt fog venni s bizonyára elől-vendégei is lesznek az egyletnek.

— Érdekes zenefüzetet kaptunk Klökner Ede budapesti zeneműköri közvetítésével Lepéndről Gőre Gábor bíró ur szűkebb hazájából. „Lepéndi Nóták” a czíme az István Greisinger Icdn népszerű dalszerzőnknek Gárdonyi Géza és mások vígj. verseire csinált 4 ily czimű: I. „Billegyünk és ballagjunk” II. „Édes kedves feleségem” III. „Mikor még a balzsomom csak csipet volt” IV. Kültől-e vagy sem nem kérőm. pompás borozó és mulató nótának. A sok edeskes sentimentális nóta termelés közl szinte ádítólag jól esik, ha a pajzán vig kedv, a magyar néphumor megnyilatkozásával találkoznunk s Ivány Ivan kítűnően éltalalta a hangot a melyen Gőre Gábor a magyar paraszt typusát kell dalban megszólaltatni. — A zongora és a fehér asztal mellett egyaránt értékesen tud gyűjtemény áro 80 kr. s kapható a kiadónál Klökner Edénél Bpest, VI. Csengery utca 62 szám.

— Drága a kenyér! hangzik világszerte, tudjuk mi is, s különösebben tapasztaljuk a legutóbbi időben a mikor naponként 1—2 krall emelkedik a liszt ára. Némi biztató reménnyel fogadhatjuk tehát azt a hírt hogy a kenyér olcsóbbá, jobbá lételere alkalmas gépet talált fel két élelmiszert-technikus. Az egyik Desgose Ágost francia, a másik Avedy Oktáv belga. Talál-mányuk segítségével a pékek a búzából, rozsból a nélkül, hogy ezt meg kellene őrlni, kenyeret süthetnek. A termény ugyanis a géppel kezeles után mint kész kenyértésza kerül ki belőle, csak meg kell sütni. Az új gép által előállított kenyér, a Berlinben végbevitt szakértői vegyelemzés szerint, nemcsak rendkívül izletes hanem két kiló belőle annyi tápláló anyaggal bír, mint egy kiló hus. Az éretl bűszemek minden aromája megvan az így előállított kenyérben s a mellett, hogy annyira izletes és tápláló, előállítás is sokkal egyszerűbb és kevesebb költségbe kerül.

— Vihnye furdóbból. A pezsgő furdó-élet Vihnyen még mindig tart — a vendégek száma már 1168-ra emelkedett. Jövő vasárnap a lévai dalárda tánczszal egybekötött jótékonyczélú hangversenyt fog rendezni, melyre külön is felhívjuk közönségünk figyelmét. Selmezbányán a jegyek elárúsítását a Joerges könyvkereskedés vállalta magára.

— A hirdető tábláról. Bilari Ödön kudsíri erdész óhajt házasságot kötni Melesiczky Ayatha kasszonnyal. Ezt olvassuk a hirdető tábláról s kiknek ezen megköteendő házasságot gátló akadályokról tudomásuk van jelentkezzenek, mert különben megesk a nagy hiba s a házassuli vágyók nem-sokára léry és feleség lesznek. Örömmel írjuk le e hírt nem egészen hivatalos alakjában, de hiszen a házasságotés ugyis nagyon ünnepélyes aktus és igazi örömnöpp, melybe csak a vígság s öröm hangjai vegyülhetnek az anyakönyvezető parancszava után. Szeptember 14-én lesz meg az esküvő s a boldog házaspár itt hagyja városunkat — elköltöze az új hazába, hol épp oly szerettel fogják fogadni, mint mi szeretők volna őket itt tartani. Előre is boldogságot kívánunk az új párnak!

— Falb igazs. Falb Rudolf a híres időjós meg ez év elején megjövendölte azaz, hogy az ő külön tudományos módszere szerint megállapította, hogy a július hó második fele nagyon kellemellen időjárásu leend, esőt, szelét és fagyot ígért s bizony ezekből kítűnt nekünk selmezeieknek is. Kedd delután (26-án) kezdődött Selmezen az „esős” idő éjjel hosszantartó zúgó zivatarral, aztán folyton tartó hideg esővel. Elő-kerültek újból a verőfényes napok után az őszi fel-öltők, sőt nem egy fázékonyabb ember téli kabátját is előszedte. A kritikus napok vasárnapig kitaroltak — ekkor aztán alábbhagytak s vasárnap már változón derős, de még mindig hűvös nap volt. Árvízektől nem kelle félünk, mint más helyeken, megment ettől városunk furcsa fekvése, a víz gyorsan leszalad, mossa utcainkat, azaz, hogy inkább kimossa s most mind-megannyi kiálló szíri mutatják tisztaságukat a „meg-környékeltentett” díszes utcakövek. Jó volna talán megkérdezni Falbót, hogy soka lesznek-e még e kritikus napok? vajlon nem lenne e czelszerűbb utcainknak terbe vetl (?!!) újra kövezést, még e kritikus napok elmúltáig halogatni. Rendőrségünknek is volna egy néhány szavunk, mert hát az utcák kivilágításának ellenőrzése hatáskörébe tartozik s bizony-bizony e kritikus napok alatt nem nagyon fényeskedek utcaálmplának a közbiztonságnak! A Zsigmond-utcában pl. a Greguss pékmester sítűházán levő lámpa a legsötétebb maradt, pedig ott a gyalogjáró magasabban van mint a bejáró s ezen szintkülönbség sötét időben könnyen lehet okozója nem egy lábörésnek, hallottunk is nem egy jó kivánságot a belebotlott jökevdű bányász embertől, mikor a rendőrfő-kapitány lakása előtt haza haladtában dícsérté az urakat vissza-vissza pillantva a csendesen sötétlő utca-lámpára. Hát, ha meghallgatja fenn a magában e jó-kivánságokat? De hát itt mégis csak az a fő, hogy Falbnak igazs volt.

— Fokról-fokra. A n. kir. bányaigazgatóság iró-dájából a kataszterhez kerül s ott éveken át rajzítottal ecsettelt dolgozott, majd hosszú kitévés éven át állan-

dóan egy közsénekn körjegyzői teendőiben segítkezett, megnyerve a közönség bizalmát annyira, hogy a megüresedett körjegyzői állást neki szánta a közvéle-mény. — De közéjöttől hirtelen belesége s amit a 9 év építelt, azt egy felév tönkre tette. A protekziót mást ültetett be a jó állásba. A csapás súlya alatt meggyengültek idegei, elfáradt a test szervezete. Mondjam-e tovább? ... Most toll és ecset helyett seprőt fogat, ott az utcaszepesek között végzeve azt a nehéz munkát, mely annyiból hálásabb a régínél, hogy az esti pihenést megédesíti, s a szegényes vacsorát megjavítja. De szemlétomást javít az egészségen is és nem egyszer emlegeti, hogy bárcsak előbb kezdte volna, mert erős a meggyőződése, hogy a seprővel, kapával többre vitte volna, mint a tollal, ecsettel, amennyiben megvolna az ereje, egészsége s talán otthona is. Ugy érzi, — ugy-mond — hogy ismét emberré lett, feltámadt az önére-tze is, nem nehezelt többé rokonaira, kik őt, az elha-gyottal, a beleget ridegen elutasították, most már neki is van kenyere, jötekonny munkával megszerzett édes kenyere.

— Részeg ember szerencséje. V. kömives munkás mult szerdán pítőkony állapotban nem nagyon vigázott magára a magasban — az épülő apczá-zárda falán s lebugott a falról, de oly szerencsésen jutott le a földre, hogy csak a kezét törte el. Androvis Béla rendőrbiztos mint mentő kötötte be az el-tört kezét s dícséretére legyen mondva szakértelemmel, mely kötesen Dr. Kapp Jakab th. t. főorvos mi változtatni valót sem talált s a mentő által megmentetl azonnal is utnak indította haza — Repistyre. Újabb bizonyítéka ez annak, hogy rendőrmentő in-tézményünk bevált s a közönség saját érdekében jár el, ha ennek fejlesztését feladatának tűzi ki.

— Czigány állapot. Lopás, belőrés napról-napra s illetőleg éjjelről-éjjelre történik a városban s különösen a város külső részeiben. Nincsen jóformán nap, hogy kisebb nagyobb lopás ne történnék s a lopásból valóságos sportot fűznek nálunk. A mult hét végen Nieman Herman hentes jégveremből loptak el

▼ ét levagott sertést, s ugyanazon éjjel Winterstein B ernát felsőmajori bérlőtől kilenez drb. barmfitt. Egy pár gyanus alakot letartoztatott a rendőrség, de bi-zonyítékok hiányában s az albi igazolása után el-engedte őket. Szóval lopas, belőrés napi minden van, de tettes, bár az is van, ismeretlen. A rendőrség azzal védekezik, hogy nincs elég rendőr, s a tettesek is eb-ben bizva, vigan mőködnek.

NYILTTÉR.

Hamisított fekete selyem. Égessünk el egy mintát a venni szándékolt fekete selyemből s a hamisítás rögtön kiderül: Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepedörökdi és csakhamar kialakik, maga után csekély vilag-osbarna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely záiroszínű-szalónis-lesez és könnyen török) lassan tovább ég (mint ahogy rostszálal a festanyagtól telítetlen tovább izzának) és sötét barna hamut hagy maga után, de valódi selyem mód-ára soha össze nem pedörökdi, csak megörbül. Ha valódi selyem hamuját össze nyomjuk, elporzik, a hamisítványe nem **Henne-berg G.** (os. k. udv. szállító **szelg. emg. ara. Zúrichben**, hához szállítva, postabér-és vámentesen szívesen küld bárki-nek is mintákat akar egyes öltönyökre való, akár egész végekben levő valódi selyem szövetekből. Svájczia oimzett levelekre 10 kros és levelezőlaponkra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyel-ven megrendelések pontosan elintéztetnek. 5

HIRDETÉSEK.

Jelzálog kölcsönöket

főlőbirtokra 3 1/2 %, házakra 4 1/2 %, más-nemű ingatlanokra 5% mellett legmagasabb összegekben ajánljuk. Ekölcsönök konvertá-lásoknál bélyeg és illetékmenteséget élveznek

Erdő kihazsnálások, birtok parcellá-zások átvétele. Birtokok szövetkezetek-nak hosszú léfuzetési tartamra eladatnak.

MAGYAR LLOYD
közgazdasági vállalat
Budapest, Király-utca 70.

12—12

Hi isszik
Kathreiner-féle
Kneipp-maláta-kávét?

Mindenki ki félti az egészségét és mégsem akar lemondani a kavó megszokott kellemes élvezetéről. Mert a Kathreiner-kavé hozzátelele által élvezs az idegigazító bakkvének általános ismert és rendes használatalnál annyira egészségőrontó hatása. *****

Mindenki a kinek egészségét valami megrontotta Különösen ideg-s gyomorbántalmakban szenvedőknél sok ezer esetben a legogészségesebb és a leg-könnyebben megemészthető itálnak bizonyult a tiszta Kathreiner-kavé *****

Minden asszony és gyermek, a kinek győnge szervezete rá különösen jötekonny hatással van a tápláló Kathreiner-kavé s a kik kellemes, enyhe íze miatt, ugy bakkvéizzel keverve, mint tisztán nagyon szeretik. *****

Mindenki a ki a háztartásban takarékos, de izletes és a mellett egészséges kavéitált mégsem akar magától megvonni. Takarékosági szempontból is ajánlható a Kathreiner-kavé, akár bakkvéval vegytvo, akár tisztán

A Kathreiner-féle Kneipp-maláta-kavé valóban ogészségi és csadói kavé, a mely szemekben a legjobb malátaból készül; a bakkvé kodmált izét a Kathreiner-féle gyártási mód adja meg neki, a mely a legihresebb sztekkintélyektől elismerve, minden művelt államban tért hódított Csak a Kathreiner-kavé egyessit magában a bakkvé kellemesen ingerlő izét és a maláta-kavének ogészséges, orvosilag elismert és mageróltalt előnyét. *****

Kérelem: Tévédócs és megkörosodás kikerülése végett bevásárlás alkalmával tessék jól vizgálni az eredell dobozra, a melyen ez a felírás van **Kathreiner.**

AK olyan csomagban, a melyben nincs rajta a **Kathreiner** név, hamisított kavé van.

